

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

A. H. ALGRA — SLIEDRECHT

PAAS-AVOND Johannes 20, 19-23

*„Ik heb Hem beel den dag gewacht
En tot mijn poep'lend hart gezegd:
Verdubbel uwe lijdzaamheid,
Hij komt wel vóór de nacht”.*

Dit is de eerste strofe van een vers van Willem de Mérode. „Paasavond”, staat er boven het gedicht en het vindt zijn inspiratie in de verschijning van de Here Jezus aan Zijn leerlingen, in de avond van die eerste dag der week. Die geschiedenis wordt ook wel „Klein Pinksteren” genoemd, omdat Jezus toen op hen blies en zei: „Ontvangt de Heilige Geest”. De dichter heeft de hele dag gewacht, maar hij was er zeker van, dat de Here Jezus wel komen zou vóór de nacht. Het is opvallend, hoe de Evangelisten en de Apostelen meer dan eens spreken van de nacht, waarin Hij verraden werd. De nacht heeft zijn verschrikkingen. Daar heeft Psalm 91 het over. Daarom sloten de mensen vroeger de blinden voor de ramen en zij vergrendelden de deuren. In de nacht gebeuren de dingen die niet gezien mogen worden. De nacht is voor het ongedierte en het tuig. Onder totalitaire régimes worden 's nachts de arrestaties verricht. In de herinnering van de discipelen blijft onuitwisbaar die éne nacht, waarin hun Meester gevangen genomen werd. Toen heeft Jezus gezegd: „Als tegen een rover zijt gij uitgetrokken met zwaarden en stokken? Terwijl Ik dagelijks (we kunnen ook zeggen: overdag) bij u was in de tempel, hebt gij geen hand naar Mij uitgestoken. Maar dit is uw ure (de nacht immers) en de macht van de duisternis”. Ook heeft Johannes kernachtig gezegd van het moment waarop Judas het Avondmaal verliet en naar buiten ging: „En het was nacht”. Elke zieke en tobber weet van de duistere macht van de nacht. De nacht kan je wanhopig maken en waar is dan je geloof? Je vindt daarvan iets terug in Psalm 130. „Ik verwacht de Here, mijn ziel verwacht en ik hoop op Zijn woord. Mijn ziel

wacht op de Here, meer dan wachters op de morgen, wachters op de morgen.” De discipelen van de Here hadden een bittere ervaring met de nacht. Met het 's nachts naar buiten gaan. Zij blijven nu liever binnenshuis. Zij doen de deuren zorgvuldig dicht want van de buitenwereld is niets goeds te verwachten in de nacht. Zij hebben de deuren gesloten uit vrees voor de Joden. Willem de Mérode schrijft over andere angsten dan voor de Joden.

*„'t Is avond en de speelse wind
schudt aan de rinkelende deur
en tikt aan 't dichte blind.*

*Nachts grote donker is nabij.
Voor bloeds heet suisen in mijn oor
gaat werelds koel gerucht teloor.
Hart, wacht en waakt met mij.*

*Plots, Zijn gelaat verlicht de zaal,
ter elfder uur verblijdt Zijn schijn.
Hij breekt het brood en plengt
de wijn:
Wij houden Avondmaal”.*

De gevaren van de vijanden wegen niet op tegen wat hém benaauwt. De oorsuizingen, de hoge bloeddruk; je kunt het één en ander noemen. Vooral ook het hete bloed. De druk van ongerechtigheden, die de overhand hadden. Dan opeens: de Here is er. Had ik het niet gedacht? Hij zou vast wel komen voor de nacht. Ik wist het.

Al vaak is er op gewezen, dat de Here na Zijn opstanding bij voorkeur aan Zijn vrienden verscheen, wanneer zij bijeen waren. Paulus is een uitzondering. Ook aan Thomas vertoonde Jezus zich niet, zolang die in afzondering zat te treuren en te twijfelen. Johannes schrijft, dat de discipelen bijeen waren op dié eerste dag der

week en hij vermeldt, dat zij acht dagen later weer samen waren; in datzelfde huis. „De eerste dag der week”, dat wordt meteen een vast begrip voor de leerlingen en „voor hen, die met hen waren”.

In Handelingen 20, 7 vind je de uitdrukking ook, verder in 1 Kor. 16, 2 en, enigszins anders, in Openbaring 1, 10. Vooral iets voor onze jongens en meisjes om eens na te kijken. Zij hebben immers herhaaldelijk de vraag, waarom we nu de zondag vieren en niet de sabbath. Maar vooral leeft bij hen de vraag, of dat nu beslist moet, zo'n zondag; en elke week weer zondag. Met de verplichting om naar de kerk te gaan. Zo voelen zij dat aan.

Er zit in die bijbelteksten geen verplichting ingebouwd. Er wordt geen gebod gegeven. Wel een vanzelfsprekendheid. Vrij algemeen wordt ons geleerd, dat wij nu de zondag afzonderen voor de kerkdiensten, omdat dit de dag is van de opstanding. Uit de genoemde bijbelteksten, althans uit Johannes 20, 19 krijg je inderdaad die indruk. Het sprak vanzelf dat de discipelen en de anderen, die van Jezus hielden, op die dag bijeen waren, want ze moesten toch met elkaar praten over wat er door de vrouwen verteld was. En zo is het gebleven. Een grote Engelse kerkgeschiedenis meent, dat die dag niet speciaal aangehouden is in verband met de opstanding, maar dat de Christelijke gemeente nadrukkelijk zich in de wereld onderscheiden wilde van de Joodse godsdienst. De Joden waren streng op de sabbath. De Christenen wilden laten zien, dat zij dáár niet bij hoorden. Zij kozen een andere dag en beleefden die dag ook anders. Niet als een wet met duizend verboden dingen, doch als een feestdag met blijheid en vrijheid. Maar het bleef vanzelfsprekend, dat je het heuglijke feit van de opstanding samen vierde. Bovendien mocht je dan iets verwachten, want het was immers meteen twee zondagen achter elkaar gebeurd, dat de Here Jezus in het midden der gemeente kwam. En nóg is er, wanneer wij als gemeente samen zijn, in die samenkomst een groot stuk verwachting. Die wordt onder woorden gebracht in de preek, in het lied en het gebed en vooral ook bij het Avondmaal: want dan is het immers: „...totdat Hij komt”, 1 Kor. 11, 26 en: „...Ik zal opnieuw met u drinken”, Matth. 26, 29. De discipelen hebben de eerste vervulling van die verwachting spoedig mogen zien. Hij was er opeens en

Hij was het helemaal en zo écht. Het zal hun opgevallen zijn dat Hij weer kleren aanhad. Of misschien viel dat juist niet op, doordat het zo gewoon was. Maar op de zwarte vrijdag hadden de soldaten zijn kleren verdeeld en verdubbeld. Hij zal met lijk-windsels in het graf gelegd zijn, maar dat zijn geen kleren. Mogelijk hebben de engelen die nieuwe kleren meegenomen van Zijn Vader in de hemel. De HERE God had lang geleden ook kleren gemaakt voor Adam en Eva.

Hij is het echt. Hij heeft dat nadrukkelijk gezegd. „Een geest heeft geen vlees en beenderen zoals gij ziet, dat Ik heb”. Hij toonde hun ook zijn handen, voeten en zijde. Wij zijn gewoon om te zeggen: de littekens. Dat staat er niet eens. Het is nog maar zo kort geleden. Waarschijnlijk waren het meer open wonden, dan dichte en droge littekens.

De theorieën van het ongeloof zijn uiteraard vele. Dit kan immers niet? Daarom versluiert menig een, die wat zeggen moet op Pasen, de hele geschiedenis in vage termen en wij worden gewaarschuwd, dat wij van de vrijzinnigen ons geen grove zinniglijke voorstelling moeten maken. Inderdaad weten wij niet, hoe dit alles mogelijk was en hoe het exact wás, maar wij kunnen het ons precies voorstellen, hoe de discipelen Hem zagen. Hij at en dronk voor hun ogen; zij mochten Hem betasten, Hij wás het. Er was geen twijfel mogelijk. Hij zegt twee keer: „Vrede zij U!” Hij wil nóg onder de mensen zijn en op de aarde en dat nog wel met vrede. Terwijl Hij toch op aarde dodelijk gewond is en op het diepst bezeerd. Een huis of een dorp en stad, waarin wij een onprettige ervaring hadden, daarheen keren wij niet terug. Wij zijn al gauw de beledigde majesteit. Hij niet. Hij komt terug in die stad, waar Hij gekruisigd was en Hij zoekt opnieuw Zijn mensen op. Hij houdt het niet voor gezien. Zo is dan ook Willem de Mérode geen woorden-kramer, wanneer hij Jezus verwacht. Het kon wel eens laat worden. De dichter kijkt op de klok. Elf uur al. Als Hij nog vóór de nacht komen zal, dan heeft Hij niet veel tijd meer. Maar dat betekent ook, dat ik al bijna lang genoeg gewacht heb. Voordat de nacht zich over mij heenlegt, zal Hij komen. Dat mag je verwachten. Dat mag je geloven.

Kinderen aan de tafel van de Heer

Enige tijd geleden werd in de rubriek „Kerknieuws” verslag gedaan van de brief die de Kerkeraad van Leerdam aan Dordrecht stuurde over de kinderkommunie.

Deze brief kwam als afsluiting hunnerzijds van een serie gesprekken over dit onderwerp tussen de gemeente van Dordrecht en enige zusterkerken.

Nu het standpunt van Leerdam tegen de kinderkommunie in de landelijke pers is verschenen, wil ik graag over dit onderwerp van gedachten wisselen met kollega De Jong. Dit is het vlak waarop dit soort onderwerpen behandeld behoren te worden.

Laat ik beginnen door te zeggen dat ik niet de twee standpunten tegenover elkaar wil stellen, wat betreft het gebruik in de kerken, in de zin van óf het ene, óf het andere. Beiden zijn konklusies, vanuit de Bijbel, waarvoor geen sluitende argumenten gegeven kunnen worden. Door in gesprek te blijven kan men elkaar ervoor bewaren om van dit soort onderwerpen „halszaken” te maken.

Hoewel de twee gemeenten die ik dien over dit onderwerp verschillend denken, was het geen struikelblok in het beroepingswerk. Zo hoort het ook. Ik zal mij beperken tot de argumenten vóór de toelating van kinderen aan de tafel van de Heer.

Het uitgangspunt voor die toelating is hetzelfde als dat voor de doop geldt, nl. omdat zij evengoed als de volwassen gelovigen in het verbond Gods en in de gemeente van Christus begrepen zijn. De kinderkommunie is daarom de keerzijde van de kinderdoop en conform de belijdenis (antw. 74 H.C.). Juist zij die de kinderdoop aanhangen vanuit de verbondsgedachte van de Bijbel zouden het avondmaal veel dichterbij de doop van hun kinderen moeten brengen.

Maar, zal men zeggen, het avondmaal roept tot aktiviteit. Daar is een zekere mate van kennis en inzicht voor nodig. Dat geldt voor alle aktieve aspecten van het leven met de Heer. Neem bijvoorbeeld het bidden. Een kind is amorf. Het voegt zich naar wat anderen als goed voorhouden. Maar, wie zal aan de echtheid van een kindergebed twijfelen? Het groeit in kennis en inzicht. Een kind van vier jaarervaart het anders als een kind van acht jaar, enz. Geldt dit ook niet voor deze aktiviteit van de gemeente. Waarom moet men daar nu juist grenzen stellen? Mee zingen, mee lezen, mee bidden maar niet mee eten? Zeker, er is een groei naar volwassenheid. Er komt een periode waarin men zelf een bewuste keuze moet maken. (Toch kan het „eenzelvige” van die keus ook overtrokken worden, zo in de zin van gearriveerd zijn.) Men groeit naar die keus toe als kind, en men wordt daar

naar toe gedrongen. Het argument dat men voor het kind al beslist als men het aan de tafel van de Heer brengt (van jongs af aan) kan net zo zeer gelden voor de doop, bidden, zingen, enz. De opvoeding is niet neutraal.

Is de kinderkommunie juist niet een aanmoediging voor de kinderen om bij de Heer van de gemeente en de gemeente van de Heer te blijven?

Ze moeten vandaag al zoveel missen. Van veel dingen moeten ze zich afzijdig houden, dingen waar hun leeftijdsgenoten in opgaan. Bij veel dingen staan ze „er buiten”.

De gemeente behoort de plaats te zijn waar zij volledig opgenomen worden. Ze moeten juist daar niet het gevoel krijgen er toch niet helemaal bij te horen. Ik geloof niet dat dit standpunt symptomatisch is van een te grote aandacht voor de kinderen.

Onze diensten zijn niet genoeg gericht op het kind!

Ik ben er stellig van overtuigd dat veel jongeren die de gemeente de rug hebben toegekeerd dit gedaan hebben mede omdat zij zich buitengesloten voelden.

Het is niet toevallig dat in een tijd dat men zich bewust is geworden van dit gemis, ook deze praktijk van de gemeente wordt herzien.

Betekent dit een ontkoppeling van avondmaal en belijdenis?

Formeel niet. Ik ben niet voor zui-gelingenkommunie. Maar, zodra een kind kan bidden en zingen, kan het ook op zijn niveau onderlegd worden door de ouders in de betekenis van de maaltijd van de Heer. Ik kan me voorstellen dat dan, wanneer een kind voor het eerst aangaat, de aandacht

De andere Maria

*Uit:
een boom in de wind
— nel benschop —
Uitg. kok, kampen*

Ook ik ben droevig naar een dode Heer gegaan, en heb met tranen bij Zijn open graf gestaan; Ik wilde Hem de laatste eer bewijzen; en was vergeten, dat Hij zou verrijzen; Ik maakte mij veel zorgen om de zware steen, Wie zou hem went'len van het graf? Ik was alleen. Maar in de hof vroegen de hemelboden: „Wat zoekt gij Hem, Die leeft, hier bij de doden?” Dat Hij verreezen was, begreep ik later pas, Omdat ik nog niet wist, hoe eind'loos groot Hij was. — Soms denkt de liefste klein van 't liefste wezen Om eigen kleinheid en om eigen vrezzen. — In wanhoop wilde ik de Meester zoeken gaan, maar plots'ling hoorde ik Zijn stem: Hij zei mijn naam! Nu ik door Jezus zó mijn naam mocht horen Ben ik tot leven uit de dood herboren!

Spotten met de opstanding

De mannen van Athene hebben op de Areópagus rustig Paulus aangehoord. Maar toen deze over een opstanding van doden begon te spreken was het met de belangstelling gedaan (Hand. 17 : 32). Sommigen gingen spotten en anderen, meer beleefd, gaven te kennen, dat ze het voor dit keer genoeg vonden. De geachte spreker moest nog maar eens terugkomen. De afwijzing van Paulus' woorden had haar grond in het feit, dat de heidense Grieken de leer van de opstanding van 'het vlees een aperte dwaasheid achtten. Zij geloofden wel in de onsterfelijkheid van de ziel, maar dat doden uit hun graven zouden opstaan was iets lasterlijks, een belediging van de goddelijkheid der ziel. Want het griekse denken zag in de ziel des mensen de goddelijke vonk, de vreemdelinge uit een hogere wereld. Deze ziel was in dit leven als een gevangene opgesloten in de kerker van het lichaam. Vandaar dat de Grieken de dood niet zagen als een vijand, maar veel meer als een vriend,

als een bevrijder. Bij het sterven gaat de gevangenis open en herkrijgt de gevangene ziel weer haar vrijheid terug om daarna op te varen naar de hemelse gewesten. Het vlees is aards uit de aarde. De ziel is uit de hemel en keert weer naar de hemel terug. Geen wonder dat de mannen van Athene niet wilden horen van een opstanding der doden, van een lichamelijke opstanding.

Dezelfde beschouwing komen we ook later in de geschiedenis weer tegen. Het idealisme vande duitse filosofen (Kant, Fichte, Schelling, Hegel) leert iets soortgelijks. Het dualisme van sterfelijk lichaam en onsterfelijke ziel, was toen geworden tot de tegenstelling: natuur en geest. Maar in wezen was het dezelfde tegenstelling. 'De mens heeft een hoger en een lager d.l.: het lagere deel trekt wat uit God is naar beneden. De natuur is er alleen om door de geest overwonnen te worden'.

Het is zaak, dat wij als Christgelovigen ons buiten deze onbijbelse tegenstellingen houden, zowel van het hellenistische (sterfelijk lichaam — onsterfelijke ziel) als van het idealistische denken (natuur — geest).

Paulus zegt (1 Cor. 15 : 13 en 14): 'Als er geen opstanding is, is ook Christus niet opgewekt, en als Christus niet is opgewekt, is onze boodschap een holle klank, en uw geloof van nul en gener waarde'.

B. Telder, Bilthoven

van de gemeente daarop wordt gevestigd. Ook behoeft het niet uitgesloten te worden dat op latere leeftijd jongeren nog eens publiekelijk uitspreken dat zij met de Here verder willen gaan.

Nog enkele korte opmerking.

1. Wat de kerkgeschiedenis betreft, kunnen wij slechts teruggaan tot de derde eeuw na Chr. Dat geldt ook voor de uitspraken vóór en tegen de kinderdoop. In de derde eeuw namen de kleine kinderen deel aan de tafel van de Heer. De kinderkommunie bleef tot kort voor de Reformatie voortbestaan. Het Concilie van Trenthe heeft de kinderkommunie verworpen. Zij voerde de term in „jaren des onderscheids”. Deze

uitdrukking is ontleend aan Neh. 10 : 28, waar het echter niet gaat over de Verbondsmaaltijd, maar over een verbondssluiting. Wijlen Ds K. Smouter, aan wiens studie over de kinderkommunie ik deze gegevens ontleen vergelijkt het met de „Bar Miswa”. De Joden houden zich hieraan op grond van Neh. 10.

2. Het is opmerkelijk dat wij wat de frequentie van de avondmaalsviering betreft nog niet verder gekomen zijn dan Calvijn. Hij pleitte voor een wekelijkse viering. Door verzet van de Gemeenteraad van Genève is hem dat niet gelukt. Door een infrequente viering hebben wij het avondmaal losgekoppeld van de woordverkondiging. Ook dat is Rooms. Het avondmaal behoort in iedere Woorddienst thuis, als de zichtbare verkondiging met brood en wijn. Hebben wij niet iedere week behoefte om gesterkt te worden met de tekenen van de Heer, en om ons iedere week „voor te bereiden”?

Alles kan een sleur worden, ook de woorddienst. Maar dat betekent niet dat we minder naar de kerk moeten gaan.

3. De tafel van de Heer houdt niet op bij de kerkmuur. Christenen uit andere gemeenschappen mogen daarom niet geweigerd worden.

Tot zover, als aanzet tot een discussie.

Laat eens wat van u horen

De reacties op mijn 'Eenzijdige kennismaking' (Opbouw, 21e jrg., no. 45, d.d. 9 dec. '77) hebben me aan het denken gezet.

Ik eindigde toen met: 'Laat eens wat van u horen.'

Enkelen uwer zijn op die uitnodiging ingegaan. Niet veel, maar dat viel ook niet te verwachten.

Waarom zou u ook???

Het kost maar tijd en moeite. Veel moeite, onder meer om je valse schaamte te overwinnen om iets over jezelf te schrijven.

Toch is het die moeite waard. Met zo'n brief steekt u een ander nog een hart onder de riem. Het is goed en heilzaam om elkaar te vertellen wie we zijn, wie we zijn geworden in het leven met God, wát het betekent en heeft betekend om in vertrouwen te zoeken naar Zijn wegen met en voor ons.

Wij zijn het (misschien) niet zo gewend om daarover met elkaar te praten. Zoiets benauwt ons. We ervaren het als gedwongen, geforceerd, onecht. Soms zelfs als opgeblazen, opschepperig... 'moet je hem/haar horen, over zijn geloof, de geloofsheld.'

Maar het *is* goed om elkaar te vertellen over God's daden, ook die in ons leven. Daarmee kunnen we elkaar bemoedigen, elkaar (opnieuw) op weg helpen in het daadwerkelijk leven met God.

Zolang we daarbij maar in de gaten houden dat het niet gaat om ons, om onze 'prestaties', om ons 'grote' (???) geloof.

Zolang we er maar op letten dat we moeten wijzen op de werken die God doet, de troost die Hij geeft, het uitzicht of antwoord dat Hij schenkt.

Het gaat niet om ons. Het gaat om Hem! En om Zijn werk-aan-de-wereld, onszelf inbegrepen!

Zo, na al deze voorzichtige, tastende, woorden durf ik zo langzamerhand wel te zeggen wat ik op het hart heb:

laten we elkaar vanuit de gemeentes waarin we leven en werken ook eens wat vertellen over wat daar gebeurt.

Daarmee kunnen we elkaar als gemeentes bemoedigen.

Daardoor leren we elkaar als gemeentes beter kennen.

Zodoende groeien we naar elkaar toe.

Zodoende vormen we geleidelijk aan meer een gemeenschap.

En dát hebben we zo nodig!

Zeker met elkaar als 'vrijgemaakte kerken buiten verband'.

We hangen al zo 'als los zand aan elkaar'.

Nu moet ik opnieuw voorzichtig zijn.

Het is nl. mogelijk dat u bovenstaande in verband brengt met de discussie over een (nieuw) kerkverband. En daarover heb ik het ten enenmale *niet* in dit stukje.

Wél heb ik het over het werken aan een onderlinge gemeenschap, om elkaar te bemoedigen, te troosten, te laten, op te wekken, te corrigeren, op te wekken, mee te trekken etc. etc.

Door nl. te vertellen over wat we opmerken aan werken Gods in de gemeente. Niet terwille van die gemeente, of terwille van de mensen om wie het gaat, maar terwille van God, De gene die dit alles doet.

Wij zijn niet voor niets aan elkaar 'gegeven'. U kent die tekst toch wel: 'Samen met alle heiligen zullen we dan in staat zijn te vatten de lengte, breedte, hoogte en diepte van de liefde Gods, welke is in Jezus Christus'. (Ef. 3 : 18). Let wel: *SAMEN*!

Wie hier tegenin wil brengen, dat we als vrijgemaakte kerken b.v. niet de gemeenschap van *alle* heiligen vormen, heeft daarin groot gelijk. Maar hij vergist zich wel zeer, als hij meent dat dit dan ook betekent, dat we maar niet met elkaar als vrijgemaakte kerken (b.v.) moeten beginnen te werken aan die gemeenschap.

En als we dan als bepaalde groep kerken met elkaar een goede, hechte gemeenschap vormen, dan betekent dat geen verwijdering van de overige christenen buiten die kerken. Integendeel! Die gemeenschap 'binnen' zal de gemeenschap naar 'buiten' ten goede komen... als het goed is.

Net zo goed als een goede gemeenschap *in* een gezin ook bijdraagt tot een goede gemeenschap met anderen van buiten dat gezin.

Een gemeenschap is wat anders dan

Paasgedicht

Jezus sjokt gelaten voort,
helemaal niet zo als het hoort,
Maar hij was ook geslagen, keer op keer.
Plotseling zakt hij neer!
„O”, steunt hij, „ik kan niet meer.”
Dus moet iemand anders dragen — verder maar weer!
Dan komt Golgotha in zicht.
't Lijkt of dooft nu al het licht.
Dan sterft Jezus fier en vroom.
Weg trekt nu de mensenstroom.
Mensen zeggen: „Jezus zou opstaan uit de dood!”
Ach welee — 't is een vertelsel van een domme Jood!
Maar... de derde dag,
temidden van veel spottend gelach,
gaat de aarde trillen.
Nu gaan de mensen gillen.
Maar 't gordijn van 't heilige der heiligen is weg!
„Wat zou dat betekenen zeg?”
Maar Jezus, die uit de dood is opgestaan,
Heeft voor ons vrijgemaakt de hemelse baan.
Toen waren wij helemaal vrij van zonden,
Zodat wij naar de hemel konden!

een leerling van 5e klas
basisschool

een clubje, een 'klik' — zo u wilt.
Gemeenschap betekent:

- onderlinge liefde,
- onderling vertrouwen,
- onderling geduld,
- onderlinge zachtaardigheid etc.
(zie verder Gal. 5 : 22 over de 'vrucht van de Geest'; vergeet het voorafgaande en nog volgende niet, bijv. 6 : 1-10).

Zulk een gemeenschap is heilrijk, zowel naar binnen als naar buiten.

Tegen deze achtergrond moet u deze oproep lezen.

vertelt u eens over fijne ontwikkelingen in het leven van uw gemeente, en draag zodoende bij tot de OPBOUW van de onderlinge gemeenschap in de gezamenlijke band aan Christus.

Waarom zoudt u zoal kunnen denken?

Om u een idee te geven:

- ontwikkelingen op het gebied van evangelisatie (kinderwerk, koffiebars, lektuurverspreiding)
- impressie van een vakantie-bijbelschool

- evangelische boekwinkels
- opvang van mensen in nood
- steunprojecten (echter zonder vermelding van gironummers)
- fijne ontwikkelingen met verenigingen en/of bijbelkringen
- studie-/gesprekskringen
- gemeenteavonden/-dagen
- speciale evangelisatie-acties
- kontakten met christelijke organisaties buiten onze 'eigen' kring
- visies van christenen op hun 'dagelijks' werk.

Schrijft u maar eens over iets. Ook als u niet zo 'vlot ter tale' bent... schrijf toch. Dan zullen we samen proberen er een goed verhaal van te maken. Wie weet, lukt het dan!

Het gaat erom de onderlinge gemeenschap te bevorderen.

Om ons met elkaar te verwonderen en te verblijden over wat God doet. In ons privé- en ons gemeente-leven. Het is goed om elkaar te wijzen op de grote daden Gods.

Er zijn vele Bijbelteksten die daarop wijzen (o.m. Deut. 6 : 7-9; Ps. 78).

Kortom: laat eens wat van u horen!

ONTMOETINGS DAG - 1978

IJsselhal - Zwolle

Zaterdag 22 april 1978 D.V.

Aanvang 10.30 uur

Thema van de dag:

LEVEN IN DE EINDTIJD

Sprekers:

Prof. dr ir. E. Schuurman en

Ds G. van den Brink

D. W. L. MILO — DALMALLY

DE DAG RIJST ROOD

lied 197

Lang voor de middeleeuwen zongen de vrome monniken talloze paasliederen. Ze gebruikten het latijn, toen nog een wereldtaal in de kerk, die onze voorouders best hebben begrepen. Onder die voormiddeleeuwse kerkliederen hoort ook het Aurora Lucis Rutilat. Beginwoorden van het lied: De dageraad kleurt rood.

Het lied is ruim veertien eeuwen oud en de maker is, zoals van de meeste kerkelijke gebruiksvoorwerpen uit die tijd, onbekend gebleven. Het heeft zijn onbekende dichter overleefd: het wordt vandaag nog gezongen. U vindt het in het Liedboek voor de Kerken onder nummer 197. Het is opnieuw berijmd door de dichter J. W. Schulte Nordholt, geboren 1920, hoogleraar te Leiden, aansprakelijk voor een vrij groot aantal liederen in het Liedboek.

De melodie stamt uit een Cisterciënzer klooster en dateert uit de 12de eeuw. Die melodie — wel, beziet u ze maar eens: ze heeft geen kruisen en geen mollen, begint met a en eindigt met g — is een merkwaardig voorbeeld van voormiddeleeuwse kerkzang.

Als u de slotnoot als centrale noot beziet — en dat doen we bij latere antieke liederen, ook bij de psalmwijzen — dan zou dit lied in de mixolydische toonreeks staan, de zogenaamde G-reeks. Maar bij nader inzien blijkt, dat de A het belangrijke tooncentrum is: de eerste en derde regel eindigen op en spelen rondom de A, de tweede en vierde regel doen dat ook, al wijken ze uit naar de phrygische E-reeks.

Stoor u nooit aan die vreemde woorden. Wie met de psalmen van Worp vertrouwd is, heeft deze namen al honderd jaar gezien. Maar neem even in vertrouwen aan, dat deze melodie in de A-reeks staat; dus thuishoort in die zeven tonen, die u tussen A en de naastliggende A aantreft op de witte toetsen. Dat is dan de aeolische toonreeks, de gemiddelde mineurtoonsoort, waaruit ons moderne kleine terts-systeem is geboren. En als het voorgaande u niet geheel aanstaat — wel, sla het over en begin bij de volgende alinea opnieuw.

—o—

Oude kerkliederen beginnen heel vaak bij het natuurgebeuren. De dichters „zagen aan wat voor ogen is”, vertaalden dat in kerklatijn, haakten in op soortgelijke tafelen in de heilsgeschiedenis, begrepen de achtergronden van het Evangelie ineens duidelijker en hadden een kerklied met dubbele bodem gedicht. Zo ook de inzet Aurora Lucis Rutilat. Na het duister van de nacht, waarin men gewent heeft dat het licht mocht worden (de morgen, ach wanneer?) zijn alle bange harten verheugd. Daar kleurt de dageraad de lucht rood. Elke dag is God trouw aan zijn belofte, dat de keten van dag-en-nacht niet zal worden onderbroken tot de Grote Dag aanlicht. Dat morgen betekent niet alleen een nieuwe dag van werken en zwoegen — maar ook dat God niet ingeslapen is!

Maar het licht van de Paasmorgen betekent veel meer dan het gewone morgenlicht. De rode dageraad van Pasen betekent, dat na het sterven van onze verwachtingen God nieuwe mogelijkheden schept. Omdat het Leven sterker is dan de dood; omdat zijn liefde sterker is dan de dood.

Pasen is dan ook het feest van het nieuwe leven. Als u ooit Pasen in Oost-europa hebt beleefd dan weet u, hoe uitbundig daar feest gevierd wordt: met zang en dans en spel. U weet toch dat de Russische Christenen elkaar honderdmaal op Pasen toeroepen: Kristoes Wojkrese, de Heer is waarlijk opgestaan? En als u bijvoorbeeld uw paasvakantie eens in het Gothische Graubünden doorbrengt, zult u van vier uur af niet meer slapen vanwege de talloze klokken, die de ganse lucht vullen met hun galmende bronzen klanken. Welnu, denk daar eens aan en lees dan dit lied 197 mee, wilt u?

De dag rijst rood in het verschiert,
de hemel zingt het hoogste lied,
de aarde juicht uit alle macht,
de hel barst los in jammerklacht.

Het hoogste lied. Niet alleen omdat de hemel hoger is dan de aarde, maar

omdat de hemel de aardse lofzangen aanvoert. Ook de aarde is niet machteloos als het op juichen aankomt, wanneer de deuren van de gevangenis open gaan. Ja zelfs de hel en het dodenrijk, de beide machten onder de aarde, kunnen zich van schrik niet stil houden, als ze hun einde zo nabij zien. De hele schepping roert zich. Wat wonder:

Omdat de Koning komt en stoot
de deuren open van de dood,
bevrijdend uit de lange nacht
het volk, dat in het duister wacht.

In psalm 107, die mooie refreïnsalm over de goedheid van onze God, komt ook een stuk voor over mensen, die vanwege hun zonden in de duisternis en schaduw van de dood hebben geleefd. Maar toen ze tot de HEERE om hulp riepen, kwam er bevrijding van boven: koperen deuren werden gebroken, ijzeren grendels in stukken gehouwen. En daarom, zegt het refrein, laat ze de genade van de Heere prijzen!

Nu, dat alles staat in het vorige couplet. En het Lied gaat voort:

Die lag besloten met een steen,
een wacht soldaten erom heen,
stijgt uit het graf en triomfeert
in al zijn pracht. De Heer regeert.

In onze Vierhouter tijd woonden we twee huizen van D. G. van Beuningen af. Deze reus uit de twintigste eeuw bezat een particuliere kunstverzameling, die voor Europa uniek heette. Na zijn dood is zijn kunstbezit goeddeels verkocht, voor ik meen 36 miljoen gulden, aan de stad Rotterdam. Daardoor kreeg het Boymans-museum een belangrijke uitbreiding van naam en inhoud. Well, in die verzameling, welke ik verscheidene malen mocht bewonderen, was ook het schilderij van Jan van Eyck, de Resurrectie, of de Opstanding. Het was toen-

H. J. JAGER — KAMPEN

Zo was het (14)

Er zijn mensen die het een verdienste achten, dat zij in hun denken en hun doen en laten altijd gelijk gebleven zijn. Een verdienste kan ik dat niet noemen. Mij dunk dat al wat leeft ook groeit en verandert. Na de vrijmaking is er door sommigen — mogelijk wel velen — gezegd en geschreven: Wij zijn gewoon gebleven wie wij waren en wel eenvoudig gereformeerd. Dat lijkt mij al wat bezwaarlijk, als we letten op de naam gereformeerd. Vanouds is de spreuk bekend: de gereformeerde kerk moet steeds gereformeerd worden. Dat wijst niet op stilstand, maar op verandering.

Wat mij betreft, ik heb voorzover ik weet nooit gezegd, dat er bij mij niets veranderd was. Ik ben in de loop der jaren wel veranderd. Langzamerhand heb ik leren zien de gebreken en zwakheden van het gereformeerden. Dat wil niet zeggen, dat er van gereformeerden niet veel goeds te zeggen was en is. Ze waren gesteld op de zuiverheid van de leer. En dat is een goede zaak, als onder de „leer” maar niet wordt verstaan de dogmatiek van een hooggeleerde. Velen dachten, dat het goed gereformeerd was een zuivere volgeling van Calvijn te zijn. Of van Abraham de geweldige, dus een Kuyperiaan. Een bekende

leuze was: „Wij Calvinisten”. En daar klonk een weinig trots in. Ik weet niet of iemand wel eens heeft uitgeroepen: „Wij Kuyperianen”. Maar in de praktijk was het wel zo, dat een woord van Kuyper het einde van alle tegenspraak was. Als wij op een vergadering van de Jeugdcentrale ergens mee vastzaten, dan stond er wel iemand op die zei: „Kuyper zegt zus of zo.” En dan werd de discussie gesloten. Punt, uit.

Dat was goed mis. De Kuyperiaanse leer van het „houden voor wedergeboren” — die natuurlijk al veel ouder was — heeft mee een kerkscheuring veroorzaakt. Al was dat de enige oorzaak niet. Gereformeerden hebben m.i. nogal veel met „leiders” op gehad. Niet tot heil van de Kerk.

Zuiverheid in de leer werd hoog gewaardeerd, meer dan zuiverheid van het christelijke leven. Wel was er grote activiteit op allerlei terrein van het leven. En daardoor hebben gereformeerden veel bereikt. Maar die activiteit was meer massaal en algemeen, dan persoonlijk. Naar mijn ervaring stond het met „de praktijk der godzaligheid” niet zo best. Er was grote offervaardigheid. En de organisatie zat goed in elkaar. Het gereformeerde leven was wel georganiseerd en ge-

tertijd het duurste ooit verhandelde schilderij in particuliere handen, vertrouwde hij me toe; het had hem twee miljoen gulden gekost.

Dit schilderij gaf een uitbeelding van Christus' opstanding uit de dood, zoals een kunstenaar uit ongeveer 1425 die begrepen had. In een weids landschap met brede achtergrond — onder meer een kerk, huizen en een bomengroep — staat centraal een stenen sarcofaag. Geopend, dus leeg. Het stenen deksel ligt schuin over het grafmonument en wijst op een ordelijk verloop van het nabije verleden. De zon staat aan de hemel en verlicht het ongelooflijke schouwspel. En de Romeinse soldaten, die ordeloos en „als doden" rondom het graf liggen, vertonen één grote onmacht. De sierstenen in een weggerolde helm — ronde rode robijnen, telkens afgewisseld met vierkante groene smaragden — geven de ijdelheid van de mens aan tegenover het Leven, dat de dood overwon. Want wat ongelovigen en machthebbers ook bedachten om de dood dood te laten — de Heer regeert.

Nu zijn de tranen en de pijn
voorbij. De dood zal niet meer zijn.
Een stralende engel kondigt aan:
de Heer is waarlijk opgestaan.

Wanneer de vriendinnen zich afvroegen: wie zal voor ons de steen van het graf afwentelen? was het antwoord al gegeven. Eer wij roepen worden wij verhoord. De koperen deuren waren al gebroken toen ze arriveerden, de ijzeren grendels in stukken geslagen.

Voor zijn sterven had de Heiland al een pas gestorven meisje het leven teruggegeven. Een wonder, dat de omgeving ontzette en dat stil gehouden moest worden. Daarna had Hij een jongeman het leven teruggeschonken, die juist begraven zou worden. Een wonder, dat zelfs Johannes de Doper in verwarring bracht. En eindelijk had Hij een vriend opgewekt, die volgens zijn zusters met rust gelaten moest worden omdat de ontbinding al op gang was.

institueerd. Kerkelijk was dit zo, maar ook op het brede terrein van het leven.

Aan strijdlust ontbrak het de gereformeerden niet. Men zou kunnen zeggen, dat hun devies was: „Op ten strijde, wakk' re helden!" Maar dat zij naam verwierven door hun zachtmoedigheid en geschiktheid en vriendelijkheid en vredelievendheid, zou ik niet durven zeggen. Ook op kansels werd gevochten tegen de roomsen en tegen de ethischen en tegen de vrijzinnigen. Tegen de hervormde kerk ook wel. Er was nogal kritiek tegen allerlei niet-geref. stromingen. Maar aan zelfkritiek ontbrak het wel wat. In een preek werd soms strijd geleverd tegen roomsen of vrijzinnigen, terwijl geen enkele hoorder ook maar enige neiging had om roomse of vrijzinnig te worden. Uit mijn jonge jaren herinner ik mij, dat van al wat niet gereformeerd was weinig deugde. Ik was het daar toen wel mee eens, denk ik, maar later leerde ik inzien, dat zelfingenomenheid ons niet vreemd was.

Wij gereformeerden hielden ons niet alleen apart van de „wereld", maar ook van andere kerken en geloofsgenoten. „In ons isolement ligt onze kracht." Wij zochten het isolement, ook waar het niet werd opgedrongen. Het kerkelijke leven was er meer op gericht „de zaak bij mekaar te houden", dus naar binnen gekeerd, dan dat het zich bekommerde om de ellende van de wereld. Dát werd overgelaten aan „het Leger des Heils". Waarvan wij in onze jeugd hoorden spreken als „het legertje". Zo heb ik dat ervaren.

Verder heb ik de indruk, dat het le-

ven meer wettisch was dan evangelisch. Op huisbezoek werden naar zekere regels vragen gesteld als: Gaat u tweemaal naar de kerk? Gaan de kinderen geregeld naar de catechisatie? Leest u een christelijke krant? Leest u de Standaard of ook de Heraut? Is u lid van een christelijke organisatie? Hebt u wat aan de prediking? Als dat allemaal in orde was, dan was de praat vaak uit. Hoe het met de persoonlijke vroomheid stond, kwam niet veel aan de orde. Kende men de HERE in alle wegen? Kwamen uit voor z'n geloof als het te pas kwam? Beleed men concreet z'n zonden en hoe stond het met de blijdschap van 't geloof? En met het bezoeken van zieken en het zich onbesmet bewaren van de wereld? Aan de vrijmoedigheid en openheid voor elkaar ontbrak veel. Dat had ik in de loop der jaren leren zien en dit had invloed op de prediking bijvoorbeeld.

Ook de vrijmaking met al wat daarom heen gebeurde — synode-besluiten, proffen-invloed, kerkordelijke beslissingen — had mij wel aan het nadenken gezet. Dit alles had verandering in mijn prediking gebracht. Ik had geleerd kritiek te hebben op ons zelf. En ik probeerde de gemeente er toe te brengen kritisch te staan tegenover de overlevering. Iets is nog niet goed, omdat het altijd al zo geweest is. En iets is nog niet verkeerd, omdat het nieuw is. We moeten niet roemen in C. of in K. of in K.S., maar alleen in de HERE. Ook niet in de „vaderen" of in de gouden eeuw — want die eeuw was zo gouden niet — of in wat die vaderen hadden geleerd. Die hadden de wijsheid niet in pacht. De Vrijmaking moesten we ook niet boven de maat vereren, zoals hier en daar wel gebeurde. Meer

En niettemin had niemand aan de opstanding van Jezus zelf gedacht. Zijn vriendinnen niet. Zijn leerlingen niet. De mensen uit Emmaüs niet. Hoewel de profeten deze dingen zo duidelijk hadden voorgezegd.

En wat ons betreft. Wij staren ons vaak blind op het duister van de dood, de rottigheid van deze wereld, de zinloosheid van ons leven, de benauwende resultaten van onze opvoeding, de schijnbare waardeloosheid van ons kerkelijk werk, de twijfels die ons geloof aantasten.

Maar wij kennen toch de natuurverschijnselen? We weten toch wat het morgenrood betekent? Elke boer kent deze wet: Avondrood, mooi weer aan boord; morgenrood, water in de sloot! „Droevig rood", zei de Heiland. Er gaat wat gebeuren, wanneer de dageraad de lucht droevig rood kleurt. Er komt een dag, die er zijn mag. Een dag, die door aardse mensen met ontzetting wordt begroet. Mensen zullen bidden: bergen valt op ons, heuvels bedekt ons.

Er is een tijd geweest, waarin de aarde door water zou worden vernietigd. Lange tijd heeft Noach deze boodschap doorgegeven. Men zei: niets dat er op wijst. Hoewel het water op, boven en onder de aarde in enorme hoeveelheden aanwezig was.

We leven nu in een tijd, waarin de aarde door vuur zal worden vernietigd. Lange tijd is ons deze boodschap al doorgegeven. Men zegt: niets dat er op wijst. Hoewel het vuur in de schoot der aarde, in de hemel boven de aarde en in onze kerncentrales massaal ligt opgestapeld; voldoende om de aarde zevenmaal te vernietigen.

Voor allen die op Gods beloften vertrouwen zal die dag komen als een blijde verrassing: toch nog eerder dan we hoopten. De tranen van onze ogen worden afgewist. De pijn en de moeiten zijn voorbij. De dood is passé defini. God maakt alle dingen nieuw. En de mensen Gods zullen een nieuwe aarde bewonen, waarop gerechtigheid is.

dan vroeger wel legde ik de nadruk op de praktijk der vroomheid. We moesten roeping en verkiezing maar vast maken door een godvrezend leven. En anders zou de Here ons in de dag der dagen niet kennen als „werkers van ongerechtigheid".

De gemeente heeft die verdieping en verandering van de preken wel gemerkt denk ik. En ze was er wel blij mee. Ik probeerde mij te houden aan de opdracht van de Here Jezus: Predikt het Evangelie. En leert onderhouden alles wat Ik geboden heb. De gemeente van V. was het daarmee wel eens. En was er mee tevreden. Vermoedelijk was dit niet het geval met alle vrijgemaakten.

We leefden in V. niet op een eiland. Hier en daar kwam de neiging op om in de Vrijmaking te roemen. En in de Vrijgemaakte kerken. Wat in 1944 gebeurde zou op één lijn staan met de grote Reformatie. „Onze kerk" zou vrijwel de enige ware kerk zijn. En zou op één plaats maar één adres van de Kerk zijn en dat ene adres was de Vrijgemaakte kerk.

Verder kwam de mening op, dat na de Vrijmaking van de Kerk op elk terrein van het leven verandering moest komen. Vrijgemaakten konden niet meer samenwerken met niet-vrijgemaakten. Op vrijwel geen enkel gebied. In plaats van de A.R. moest het G.P.V. komen Voor het C.N.V. het G.M.V. Van de C.B.T.B., de christelijke boeren- en tuindersbond, mocht een vrijgemaakte boer eigenlijk geen lid blijven. Er was maar één goede, christelijke krant: Het Gezinsblad. Wie hierover anders dacht en anders handelnde was niet goed-vrijgemaakt. Zo iemand werd wel geduld, maar kwam toch wat achteraan. Hij zag de

Kerk nog niet goed. Maar hij zou het nog wel leren.

Zo kwam er de onderscheiding van goed-vrijgemaakten en minder-goed-vrijgemaakten. Leidinggevende figuren waren over het algemeen radicaal. Vanuit vrijgemaakte kring kwam kritiek op van alles en nog wat, maar zelfkritiek was schaars. Ik kon deze opvattingen niet bewonderen. Eens kreeg ik „hoorders". Als ik me wel herinner vertrokken ze na twee preken gehoord te hebben met stille trom. Achteraf vernam ik, dat ze mij zeker niet als predikant moesten hebben. Ze hadden al wel begrepen, dat ik de Kerk niet zag en niet „concreet" preekte. Daaronder verstonden sommigen die preken, die aan de gemeente duidelijk maakten welke krant men moest lezen, van welke vereniging men lid moest worden of niet-worden.

Van buitenaf werkten invloeden in de radicale richting ook in de gemeente van V. Een gemeentelid kwam eens bij mij met de vraag of ik niet wilde waarschuwen, vanaf de kansel, tegen het C.N.V. Het christelijk-nationaal-vakverbond. Toen ik vroeg waarom ik dat zou doen, was het antwoord: Het C.N.V. is niet christelijk meer, in elk geval niet goed-christelijk. Op mijn vraag hoe hij dit wist volgde het antwoord, dat dit in het Gezinsblad stond. Waarop ik reageerde met het weerwoord, dat dit blad en z'n bewering nog geen Evangelie was. Als ik tegen het C.N.V. zou waarschuwen — dat zou ik op de kansel wel nooit doen — dan moest ik 1e weten hoe het daar gesteld was en 2e wie er lid was. Het bleek dat één gemeentelid bij het C.N.V. behoorde. Met die broeder heb ik wel over het C.N.V. gesproken. Ik kreeg niet de indruk, dat het daarmee hele-

ONTMOETINGS DAG - 1978**IJsselhal - Zwolle**

Het was vorig jaar fijn
op de
Ontmoetingsdag in Dronten!

Laat het in Zwolle nog
drukker worden!

Willen de kontaktpersonen
tijdig (voor 1 april)
hun gegevens insturen aan de
fam. D. Mak,
Tesselschadestraat 23, Zwolle
tel. 05200-35074

maal mis was. Later werd mij de vraag gesteld waarom ik in een preek nooit eens het Gezinsblad aanbeval. Zo kwamen er meer vragen, meestal van dezelfde broeders. Waarom ik het G.P.V. nooit noemde enz. enz. Er kwam eens een wat vreemde dame uit een andere kerk, die wilde, dat ik propaganda zou maken voor een vrijgemaakte vrouwenvereniging, die toch zo nodig was. Ik beloofde dat ik de zusters op de Bijbelkring zou vragen of zij daarvoor voelden, om dan vanzelf ook zich aan te sluiten bij een landelijke bond.

De zusters vonden het niet nodig. We bleven bij onze gewoonte. De éne week een bijbelkring voor de vrouwen, de volgende voor de mannen.

We hebben natuurlijk over deze vragen nagedacht en met elkaar gesproken. We waren het erover eens, dat ik me moest houden aan de opdracht van de Here Jezus. Vertrouwen door het Evangelie en vermanen om te leven naar de onderwijzing van de Schriften. De „radicalen” hebben wel gelijk als ze zeggen, dat de vertroosting en de vermaning van de Schriften heel het leven moeten beheersen. Het is niet zoals een zakenman eens tegen mij zei: Zaken zijn zaken en daar houd ik het geloof buiten. Het Evangelie heeft met heel het leven te maken. Maar ik meende — en de gemeente was het daar in grote meerderheid mee eens — dat vanaf de kansel niet aan ieder moet worden voorgeschreven, welk paadje hij moet bewandelen in z'n zaak, z'n functie, z'n bezigheid op politiek of maatschappelijk terrein. Een predikant mag dit niet doen. Maar hij kan het ook niet. Hij mag het niet doen, want hij heeft te doen met mondige leden, die zelf verantwoordelijk zijn voor hun daden. Hij kan het ook niet, want hij is niet thuis op elk levensterrein. Iemand kan zich dat wel inbeelden, maar inbeelding is „erger dan de derde-daagse koorts”. Dat was een gezegde, die ik me uit m'n jeugd herinner.

Tegen broeders en zusters, die van mij verlangden te horen, in de prediking, welk pad ze moesten gaan op allerlei levensterrein, heb ik als volgt gesproken: Als de prediking als vrucht mag voortbrengen, dat de brs.

en zrs. de HERE kennen in al hun wegen, dan komt het met de handelwijze van ieder op zijn terrein wel terecht. Als iemand God vreest en oprecht vraagt: „HERE, wat wilt Gij dat ik doen zal?” dan maakt Hij wel bekend, wat hij te doen heeft. „Wie Hem needrig valt te voet, zal van Hem zijn wegen leren.” Dan zal een werknemer wel weten of hij al dan niet lid kan blijven van het C.N.V. En dan zal ieder, die belang stelt in de politiek, wel weten wie of wat hij te kiezen heeft. En welke krant hij lezen zal. Enz. enz. De gemeente bestaat — ik herhaal het — uit mondige leden. We zijn allen brs. en zrs. En met al de heiligen zullen we overwegen wat we doen mogen en wat we laten zullen. Ieder is dan verantwoordelijk voor zijn of haar keus. Die zal voor alle leden niet gelijk zijn. We moeten elkaar de vrijheid gunnen, die we in Christus hebben. Ieder is verantwoordelijk voor zichzelf en zal eigen pak dragen. We zullen van elkaar veel moeten verdragen.

C. VEENHOF — KAMPEN**Persschouw****Bericht uit Hongarije**

In het *Reformatisch Dagblad* werd een brief van onze broeders uit Hongarije gepubliceerd. Het blad drukte die af met het opschrift „Open vragen aan Billy Graham”. Omdat vele lezers grote belangstelling hebben voor wat er in Hongarije met de kerk aan de hand is neem ik die in „Persschouw” over.

De discussie onder predikanten en gemeenteleden in Hongarije over het bezoek van Billy Graham, vorig jaar september, is nog steeds niet geluwd. Integendeel, ons bereikte via een koerier nu een open brief van Hongaarse (hervormde) predikanten met verschillende scherpe vragen aan de Amerikaanse evangelist. Juist omdat het bekend was dat Billy Graham ook een tournee naar Rusland wil maken en zijn bezoek aan Hongarije maar een stap in de richting van Rusland was, is zijn bezoek nauwlettend gadeslagen. Opmerkelijk was dat Graham — terug in Amerika — op een persconferentie verklaarde dat hij voor „open handelsverbindingen” is met Oosteuropese landen als Hongarije, landen die in het westen zwaar in de schuld staan. Verder is nu bekend dat de Hongaarse „gastheren” hem gedwongen hebben bepaalde uitspraken te doen over de kerkelijke „vrijheid” in Hongarije. Toen Graham weigerde hierop in te gaan werd hem duidelijk te verstaan gegeven dat hij z'n ideaal om ook naar Rusland te gaan wel kon vergeten.

Manipulatie

Hoewel de hoofdrol tijdens het bezoek van Billy Graham aan Hongarije gespeeld werd door Sandor Palotay — voorzitter van de Raad van Vrije Kerken — was ook bisschop Tibor Bartha weer in het nieuws. Een typisch voorbeeld van manipulatie is dat Bartha (van

de Hervormde Kerk) in zijn functie van voorzitter van de „Raad van Kerken” aanvankelijk weigerde de vertegenwoordiger van het kapitalistische westen te ontmoeten. Ook weigerde hij zaterdags, samen met bisschop Kaldy aan de Lutherse Kerk, Graham bij aankomst op het vliegveld van Boedapest te begroeten.

Dit was het logische gevolg van zijn jarenlange opstelling, o.a. in *Réformátusok Lapja*, het officiële weekblad van de Hervormde Kerk, tegen de „vriend van Nixon”. Onder zware druk kwam hij echter tot andere gedachten en de volgende zondagavond sprak hij in één van de kerken in Boedapest een „hartelijke begroeting” uit...

Open brief

De in het westen aangekomen „open brief aan dr. Graham” bevat o.a. de volgende vragen welke door ons zijn bekort: Weet Billy Graham wel wie Sandor Palotay is, de man die hem in opdracht van de staat heeft uitgenodigd te komen om te bewijzen dat in Hongarije goddienstvrijheid is.

Gevolmachtigden van Graham hebben Hongarije bezocht en moeten terdege weten hoe hier de kerkelijke situatie is. Zij moeten ook weten dat Sandor Palotay van de Raad van Vrije Kerken en dr. Bartha van de Hervormde Kerk niet alleen in Hongarije maar ook in het buitenland bekend zijn als mensen zonder enige moraal. Ondanks een vroom masker waren zij betrokken bij Maffia-praktijken, het liquideren van kerkelijke zaken, personen en corruptie, aldus de vraag.

(Voor zover hier bekend is wordt mogelijk bedoeld op b.v. de „zaak Elias” waarover sinds 1973 veel te doen is — geheime verkoop van de kerk van Elias in Debrecen en de daarmee gepaard gaande financiële manipulaties en, het dwarszitten en wegrangeren van veel bijbelgetrouwe en actieve predikanten waarbij met name Bartha betrokken was en wat Palotay betreft: hij wordt met name beschuldigd van financiële schandalen.)

Vervolg

Wist Billy Graham niet dat Palotay en Bartha, die beiden door de staat in een hoge kerkelijke positie zijn benoemd, een grote rol spelen in het vervolgen van de meest trouwe Methodisten-gemeenten en -voorgangers? Dit betreft de groep-Ivány. Zij vragen zich af waarom Billy Graham — ondanks uitvoerige informatie in buitenlandse persorganen — net doet of hij hiervan niets afweet.)

Weet Billy Graham dat twee bisschopszetels in het najaar van 1977 vakant waren? Inmiddels zijn de twee opengevalen plaatsen (één door overlijden en één door emeritaat) weer met staatsagenten bezet. De verkiezing van de twee nieuwe bisschoppen was gedwongen, er was geen andere keus en er waren geen mogelijkheden van protest zonder in direct gevaar te komen, aldus de open brief.

(Hier wordt o.a. gesproken over de vakature Samoszközy — in Boedapest — waarin Karoly Toth is „gekozen”. Toth is welbekend van de „Praagse Vredesbeweging” en een zeer overtuigd Moskou-aanhanger! Bij hem gaan christendom en socialisme (lees: communisme) goed samen. Volgens de laatste informatie zal Toth binnen niet al te lange tijd Bartha als „voornaamste” van de bisschoppen opvolgen en juist daarom is men bevreesd dat de nu getoonde „vriendelijkheid” t.o.v. Graham binnenkort een dekmantel zal zijn om de niet-loyale (bijbelse) voorgangers en hun gemeenten nog harder aan te pakken.)

Slachtoffer

Het stuk besluit met vragen aan dr. Graham over zijn optreden in Tahy op zondagmorgen 4 september 1977 en 's avonds in één van de kerken in Boedapest. Vooral 's avonds kwam aan de woordenstroom van „vriendelijkheden” geen einde. Ook dr. Bartha deed — zoals gezegd — hieraan mee en zo kwam de ver-

ONTMOETINGS DAG - 1978**IJsselhal - Zwolle**

Aparte
kinderprogramma's
Tienerprogramma met
zanggroep

kondiging na drie kwartier heen en weer begroeten op het tweede plan. Juist hier werd Graham het slachtoffer van een verwerpelijke „kerkpolitiek”.

De klacht is dat via de media te weinig of alleen maar positief op het bezoek van Graham aan Hongarije is gereageerd. Ook het bekende Amerikaanse blad „Christianity Today” reageerde, ondanks enkele vragen, in hoofdzaak positief. De invloed van Billy Graham bij dit blad is blijkbaar zo groot dat men het niet aandurfde de negatieve informatie over Palotay in de Hongaarse „vrije kringen” (Baptisten etc.) te publiceren. De reis van Graham naar Rusland mag tenslotte niet in gevaar komen. Waarom zwiigen de media of komen de berichten alleen maar zeer laat en afgezwakt over?

Het bezoek van Billy Graham heeft de indruk gewekt dat het „allemaal nog wel meevalt” wat de vrijheid van godsdienst achter het „Ijzeren Gordijn” betreft en men vraagt zich af of het vrije westen in slaap gevallen is. Vandaar deze „open brief” waarvan de opstellers zeggen dat deze door minstens 400 personen zou zijn ondertekend en waarvan men om publikatie vroeg in het westen.

Naast dit artikel werd een foto afgedrukt waarop Billy Graham zittende naast Sandor Palotay en Tibor Bartha een spreker in een samenkomst die naast elkaar zittende luisterden naar gehouden werd op zondag 4 september van het vorige jaar.

★ ★ ★

Nog eens de Ikon-show

Een paar weken geleden schreef ik in deze rubriek over de „Ikon-show”. Vandaag kwam mij de meest ontroerende en de meest vernietigende kritiek daarop onder ogen. Het is het laatste „Ingezonden” dat „Trouw” daarover opnam. Het spreekt voor zich zelf. Hier is het:

Vrijdag hebben wij naar de Ikon-show gekeken. We zijn diep teleurgesteld. Wij waren er zo dicht bij betrokken. Mijn man en de kinderen hun vader is vier maanden geleden gestorven, na een korte ziekte. Mijn man mocht op zijn sterfbed nog getuigen van de grote genade Gods, die alle verstand te boven gaat. En uit die genade mogen wij alle dagen verder door de kracht van de Heilige Geest, om Jezus Christus' wil. Wat had ik daar graag willen zitten, om te getuigen van Gods grote Vaderliefde, die met ons mee lijdt, en het verdriet dat wij kregen te dragen, want er is een grote leegte ontstaan in ons gezin. Maar door de kracht van de Heilige Geest worden we alle dagen gedragen, uit onszelf hadden we het niet gekund en was het wel misgegaan. Ik vind dat de Ikon zich wel eens

mag beraden, of ze wel verder mag gaan.

—o—

In een gesprek met een redacteur zei Mies Bouman over de Ikon-show het volgende:

„Tenslotte blijven alleen de succesprogramma's over. De Mounties natuurlijk. En dan de Geloof, Hoop en Liefde-show dat vinden de mensen prachtig. Privé op het scherm, wij hebben nu 2 Privé's op het scherm. De Geloof, Hoop en Liefde-show verschilt in wezen niets van het programma van Henk van der Meyden. Het is de opkikker voor iedereen in het weekend. Gezellig kijken naar een vrouw met borstkanker. Die show doet mij denken aan een programma dat op het ogenblik een waanzinnig succes heeft in de Verenigde Staten en dat wij onlangs gezien hebben. Het is een show van een zekere Stanley Siegel. Die man gaat met de camera achter zich op de bank van zijn psychiater liggen en dan laat hij alles, natuurlijk onderbroken door commercials, uitzenden. Die psychiater interpreteert hem en dat is natuurlijk dolle pret: dat het met zijn vrouw niet lukte vannacht, dat hij vond dat ze te dik werd, dat hij haar niet zo aantrekkelijk meer vond, en dat zij daarom op haar beurt van hem was weggegaan. Zo gaat het maar door. De hoogste ratings heeft dat programma. Wij hadden er graag met de makers van de Geloof, Hoop en Liefde-show over gesproken, want het is toch een programma dat in essentie even abject is. In dat IKON-programma zat bijvoorbeeld een vrouw die vertelde, terwijl haar man naast haar in zijn stoel wegzonk, dat zij ten minste een keer in de twee weken verliefd werd op een ander.”

Gezien het verleden geloof ik niet dat het Ikon zich beraden zal! Het ging steeds op de eigen eenmaal ingeslagen slechte weg voort.

Ds C. Vonk - I en II Koningen, De voorzeide leer, deel 1G.
Prijs f 44,—; 404 pagina's. Uitgave van Drukkerij Liebeek en Hoojmeyer b.v., Postbus 2, Barendrecht.

P. R. D. Stokvis, De Nederlandse trek naar Amerika 1846-1847. Verschenen in de Leidse Historische reeks als deel XXI. „Uit statistieken, brieven en commentaren is een samenhangend beeld gereconstrueerd, dat onder meer een nieuw licht werpt op de relatie tussen de Afscheiding van 1834 en de landverhuizing en tot nu toe verwaarloosde conditionele factoren zoals de meningsvorming, overheidsbemoeiing en vervoer.” 252 pagina's, f 45,— (excl. b.t.w.). Uitgever: Universitaire Pers Leiden - Martinus nijhoff.

Job. Kroon, Sterven... wat daarna?
Is alles verzoend? Deel XIII van de

serie: „opdat zij allen één zijn”. Uitgave van Tijn Den Haag b.v., 's-Gravenhage. Ruim 140 pagina's.

Wie vloekt verliest. Informatiebrochure van de Bond tegen het vloeken. Daarin korte artikelen van Lt.Kol. A. M. Bosshardt, dr A. la Fleur, wika L. A. C. van Ginkel, M. H. Meyenfeldt, B. Roolvink en prof. dr P. J. Roscam Abbing.

De brochure telt 34 pagina's, besteladres: Bond tegen het vloeken, Postbus 362, Veenendaal.

BEROEPEN te Assen: Ds J. Kranenburg te Groningen.

PERSVERSLAG

van de 2e zitting van de Land. Vergadering van afgevaardigden van de Geref. kerken (vrijgemaakt buiten verband), gehouden op zaterdag 4 maart 1978 in het vergadergebouw achter de Geref. kerk te Wezep.

Om 10 uur opent de praeses, ds L. J. Goris, de vergadering. Hij leest Ps. 119: 1-8, laat zingen Ps. 119: 1 en gaat voor in gebed.

Hij heet afgevaardigden en belangstellenden welkom. De samenstelling van de vergadering blijkt enige wijziging te hebben ondergaan ten opzichte van de vorige zitting. Enkele primi-afgevaardigden zijn vervangen door hun secundi; de kerken uit het Zuiden zijn dit keer door twee afgevaardigden vertegenwoordigd.

De praeses doet mededeling van enkele ingekomen stukken. Brieven van de Stichting ter verkrijging van een Schriftgetrouwe Psalmberijming (waarin adhaesie wordt betuigd aan het voorstel voor één reformatorisch kerkboek en aandacht wordt gevraagd voor het werk van de Stichting) en van de Christian Reformed Church in Noord-Amerika (met de uitnodiging nauwere betrekkingen aan te gaan en naar de e.k. synode van deze kerken afgevaardigden te sturen) worden aan het agendum toegevoegd. Van een brief van de kerk van Oegstgeest, met adhaesiebetuiging van de kerk van Nijmegen, met bezwaren tegen „het niet toelaten van afgevaardigden van deze kerk als volwaardige leden van de L.V. door hen geen stemrecht te verlenen” wordt door de vergadering goede nota genomen. De vergadering blijft niettemin bij haar genomen besluit. Naar aanleiding van een brief van ds J. H. Veeftink met ernstige bezwaren tegen het roken tijdens de L.V. wordt besloten tot het instellen van een rookverbod tijdens de L.V.

Vervolgens wordt de aan het eind van de vorige zitting onderbroken bespreking van de artikelen 34 en 35 van het Akkoord van kerkelijk samenleven in tweede ronde voortgezet. Aan de bespreking wordt deelgenomen door de predikanten Van Oene, Bakker, Van Ommen, Strating, Van Atten, Van Tongeren, Versluis, Doornbos, Moggré en ouderling Van der Toorn, en namens de Kommissie Funktionering Kerkverband

door de broeders Huizinga, Kadijk en ds Janse.

De discussie spitst zich toe op het gezag van de besluiten van meerdere vergaderingen. Enkele sprekers beklemtonen dat weliswaar geen gezagsoverdracht plaatsvindt van de plaatselijke kerken aan de meerdere vergaderingen, maar dat deze laatste wel degelijk verleend gezag, „tweedehands gezag” hebben op grond van wat de kerken hebben afgesproken: ze zijn er, in hun afgevaardigden, zelf aanwezig. Besluiten van meerdere vergaderingen zijn dan ook wettig; het zijn geen adviezen die nog door kerkeraadsbesluiten wettig gemaakt moeten worden. Ze hebben — anders dan het door de commissie gebruikte woord „betrachten” suggereert — al rechtskracht; wat de plaatselijke kerken kunnen doen, is na toetsing die rechtskracht eraan ontnemen. Commissie-rapporteur Huizinga en enkele andere sprekers benadrukken een andere lijn. Aan de hand van citaten van o.m. prof. Veenhof en wijlen prof. Deddens wijzen zij erop, dat besluiten van meerdere vergaderingen niet zonder meer geldigheid, rechtskracht hebben, niet vast en bondig zijn, maar door een aparte daad van de kerkeraad rechtskrachtig verklaard worden, voor vast en bondig gehouden worden: dit ratificatierecht, deze bevoegdheid van de plaatselijke kerken om besluiten van meerdere vergaderingen te bekrachtigen, verdedigd in de Vrijmakingsjaren, moet h.i. expliciet in het nieuwe artikel 34 verwoord worden.

Andere sprekers blijven het betreuren dat de commissie in wezen vasthoudt aan het oude organisatorische systeem, al tonen ze zich dankbaar voor de vermenselijking ervan in de nieuwe voorstellen. Toch blijft het volgens hen een macht, die ons toch nog steeds gevangen houdt, en waarmee we onszelf tekort doen. Het volgens hen niet-aanvaarden van enkele afgevaardigden van plaatselijke kerken als volwaardige leden zien zij als illustratie daarvan. Het kan zoveel geestelijker; waarom zien we niet wat God ons door de scheuring heeft willen leren?, aldus deze sprekers.

Enkele nieuwe wijzigingsvoorstellen worden ingediend. Diverse sprekers betreuren de grote gehechtheid van de commissie aan de eigen tekst, en bepleiten andere formuleringen, omdat de voorstellen kennelijk anders gelezen kunnen worden dan de commissie bedoelt.

Uiteindelijk wordt een commissie benoemd, bestaande uit de broeders Bosman, Janse, Van Ommen en Van Tongeren, met de opdracht om, gehoord de bespreking, vóór de volgende zitting aan de hand van de ingediende voorstellen en amendementen te trachten een nieuwe tekst op te stellen.

Vervolgens stelt de praeses de voortsellen tot het openen van samenspreking met de Gereformeerde kerken (vrijgemaakt binnen verband), afkomstig van de kerken van Enschede-Noord, Maassluis en Bunschoten-Spakenburg aan de orde. Aan de bespreking in twee rondes wordt deelgenomen door de predikanten Blokhuis, Versluis, Bakker, Van Keulen, Janse, Van Ommen, Van Tongeren, Van der Kwast, Moggré en Van Oene, en de ouderlingen Bosman, Meints, Niemeijer en Brouwer.

Twee lijnen tekenen zich tijdens de discussie af. Enerzijds wordt ingrijpende kritiek geïntendeerd op de voorstellen. Sommige sprekers beklemtonen de harde geest en het logicistisch systeem dat de binnenverbandse kerken nog steeds beheerst. Heeft de Here daarvan bekering gegeven? Is er een eenheid des Geestes te constateren? Geeft God een geopende deur? In de afwijzing van samenspreking

in 1948 werd volgens hen de schriftuurlijke lijn van de profeten doorgetrokken: God wil niet altijd eenheid, maar allereerst wederkeer. Heeft God ons bovendien in de scheuring niet op een eigen weg geleid en een eigen roeping gegeven? Anderen vrezen dat van een afwijzende reactie van de binnenverbandse kerkelijke leiding op een samensprekingsverzoek een sterk negatieve invloed zal uitgaan op de schuchtere toenaderingspogingen hier en daar aan de basis. Zij pleiten voor contacten op persoonlijk en plaatselijk niveau: de vruchten moeten van onderaf groeien. Weer andere sprekers signaleren het gevaar dat, net als na 1948, getracht zal worden smaldelen van ons los te weken. Brengen we door een gesprek met de leiders van een kerk, die goed weten wat ze willen, gegeven onze eigen onzekerheid, de vrede in eigen kring niet in gevaar?

Daarentegen benadrukken de indieners van de voorstellen, evenals andere sprekers, dat het schisma liegt, en voor God en mensen onverantwoord is: de scheuring was niet naar de wil van God. Juist omdat wij de scheur niet gewild hebben, zullen we moeten samenspreken, en het „Gij zijt ons onvergetelijk” moeten waarmaken; we moeten niet, zoals in 1948 ten aanzien van de syn. geref. kerken, alleen willen samenspreken als er blijken van bekering zijn. Zijn wij rechters? Is er bij ons geen schuld?, zo vragen deze sprekers. Volgens hen is het onze opdracht en roeping, te blijven kloppen, een helder getuigenis te geven, en te zoeken de eenheid van allen die Christus waarachtig liefhebben.

Aan het eind van de bespreking worden diverse voorstellen ingediend om uit de gekonstateerde impasse te geraken. Uiteindelijk wordt besloten een beslissing over deze zaak aan te houden tot de volgende zitting, op 1 april D.V.

Na dankgebed door ds Plooy sluit de praeses om 16.40 de vergadering.

A. P. de Boer, 2e scriba

● WADDINXVEEN — Meer dan honderdvijftig hervormde kerkeraad hebben reeds adhesie betuigd aan de open brief aan de hervormde kerkeraad van Waddinxveen aan de IKON. In deze brief werd geprotesteerd tegen de Geloof, Hoop en Liefdeshow.

Het Johannes-Evangelie in België

Als de plannen naar wens verlopen, zal dit voorjaar het Evangelie naar Johannes verschijnen in de uitgavenreeks van het Vlaamse blad „De Kruisbanier”. Evenals bij de uitgave van het Marcus-Evangelie is gekozen voor een krantenformaat, ditmaal nog groter dan het gebruikelijke formaat in België. Indien de steun groot genoeg is, dan kan een nog groter verspreidingsgebied worden bestreken. Nu de Nederlandse spoorwegen in principe toezegging hebben verleend voor een extra-trein met 300 à 500 zitplaatsen, is voor zaterdag 22 april a.s. een massale verspreiding voorzien onder het motto „België-Dag”. In eerste instantie zijn op die dag 250

verspreiders nodig uit Nederland om samen met reformatische christenen uit Antwerpen het Johannes-Evangelie in alle huizen van Antwerpen te brengen. Men kan zich vanaf heden laten inschrijven bij „De Kruisbanier” (Elisabethlaan 71, 2600-Berchem-Antwerpen) als deelnemer bij deze verspreiding in Antwerpen en als medereiziger in de „België-trein”. De reiskosten voor volwassenen worden gesteld op f 20,— en voor kinderen (boven 8 jaar) in gezinsverband op f 15,—. Treinhaltjes zijn voorzien in Utrecht, Woerden, Gouda, Den Haag, Delft, Rotterdam, Dordrecht, Breda en Roosendaal. In België stopt deze bijzondere trein nog in Essen, Antwerpen, St. Niklaas, Lokeren, Wetteren en Gent. De terugreis 's avonds eindigt in Utrecht rond 21.00 uur.

De Belgische inrichters doen een fors beroep op de christenheid in Nederland om in grote getale in te schrijven. Het gelukken van de opzet hangt mede af van een spontane en snelle reactie. Zo nodig zullen ook bussen worden ingezet. U kunt in elk geval een kaartje schrijven naar „De Kruisbanier” (Elisabethlaan 71, B 2600 Berchem-Antwerpen) om inlichtingen te krijgen over het verloop van deze actie. Want als „de trein” niet doorgaat vanwege gebrek aan belangstelling, dan gaat in ieder geval een bus! Nog beter is, dat u een abonnement neemt op „De Kruisbanier”. Dit Belgisch protestants weekblad kost f 32,— voor 1978 en dit bedrag kan gestort worden op postrek.nr. 202.511 t.n.v. De Kruisbanier, Den Haag.

Dit blad is uw steun waard! Voortdurend verschijnen zeer grote aantallen evangelisatiebladen (in 1977 bijna twee miljoen stuks!) voor België. Met grote offers aan mankracht en geld, maar voor de eer van God wordt dit alles verricht door een zeer klein groepje Vlamingen. *Deel eens één jaar onze blijdschap en onze strijd!*

J. K. Overbeek

Stichting evangelische hogeschool

Met een 30 pagina's tellende studiegids kondigt de Evangelische Hogeschool te Amersfoort de mogelijkheden aan tot studeren aan deze instelling.

De EH is, wat studentenwerving betreft, al aan haar tweede jaar bezig. Met een wervingscampagne onder middelbare scholieren is de EH begonnen zichzelf meer bekendheid te geven onder aanstaande studenten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een kleurige poster, die naar alle scholen voor HAVO en VWO werd verzonden. Op een onlangs gehouden voorlichtingsdag in het EH-gebouw meldden zich reeds enkele tientallen studenten voor het volgende collegejaar. Er is plaats voor ongeveer 75 studenten, hetgeen al een verdubbeling betekent vergeleken met dit jaar.

De EH moet zichzelf financieel bedruipen met giften. Een daarvoor werkende bestuurscommissie verwierf reeds meer dan tweehonderdduizend gulden, terwijl de begroting voor het aanvangsjaar ruim driehonderdduizend gulden be-

draagt. Er kan niet op overheidssubsidie gerekend worden.

De Evangelische Hogeschool biedt een (vooralsnog) éénjarige opleiding op tertiair niveau in drie verplichte vakken en achttien keuzevakken. Van deze keuzevakken worden vooral de grondslagen en de geschiedenis van het vak gedoceerd.

Het doel van de EH is de student een geestelijke wapenrusting te bieden vóór de aanvang van zijn studie aan één der universiteiten. Reeds lang bestond de behoefte aan een dergelijke instelling op universitair niveau, omdat veel christenstudenten in geestelijke nood geraken tijdens hun studie wegens het steeds verder loslaten van bijbelse uitgangspunten bij het beoefenen van wetenschap.

Aangeboden:

„Opbouw”,
5e jaargang nr. 30 t/m
20e jaargang

Kerkbladen „Breda”,
nrs: 118 t/m 1425

Schriftelijke reacties gaarne:

P. Niewold,
P. W. A. Singel 138,
Den Helder

Te huur:

onze mooie 6-persoons

ZOMERBUNGALOW

in Denekamp.

C.V., douche, zwembad op
het terrein, prachtige omg.

Juli bezet.

Hengelo, tel. 05400-20085

WAAR EN HOEDANIG BEVINDEN ZICH DE DODEN?

5e druk '77

Uitgave:

Comité De Waarheid der schriften
Rotterdam. Tel. 010-652972. Giro 346974
Prijs f 4,90 franco thuis.

★

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN

IN DIT BLAD!

★

Met ontroering geven wij U kennis van het plotselinge overlijden, op woensdag 15 maart, van onze broeder

Gerrit Jan Willem Hembrecht

in de leeftijd van 47 jaar.

Vele jaren heeft hij met grote trouw in het ambt der gelovigen de gemeente gediend o.m. als penningmeester.

(1 Korinthiërs 15 : 19 en 20)

Namens de gemeente,
DS A. DEN BOER, praeses
A. SIEBRING, scriba

Deventer, 19 maart 1978

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist

De Gereformeerde Sociale Akademie "de Vijverberg" te Ede

uitgaande van de Stichting ter Bevordering van
Gereformeerd Sociaal Pedagogisch Onderwijs

zoekt voor de studierichting

KULTUREEL WERK een full-time

docent

TAKEN: ● het geven van lessen in de beroepsgerichte vakken theorie en methodiek van het cultureel werk,

● het geven van supervisie en stagebegeleiding,

● het gezamenlijk komen tot een visie-ontwikkeling.

VEREISTEN: ● diploma K.W.-V.O. of andere onderwijsbevoegdheid voor de beroepsgerichte vakken, met ruime praktijkervaring in het sociaal-cultureel werk.

Gegadigden moeten volledig kunnen instemmen met doel en grondslag van de akademie.

Nadere inlichtingen worden graag verstrekt door de directie: drs. C. Verhoeff en ds. A. Romein, telefoon (08380) 1.91.68.

Sollicitaties - zo spoedig mogelijk - te richten aan de algemeen sekretaris van de stichting, de heer W. Huizer, Postbus 9019, Dordrecht.

**gereformeerde sociale akademie
de vijverberg te ede**

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker; Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller, Riouwstraat 59, 1521 SC - Wormerveer
Tel. 075-282589.

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum, tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.